

Sygn. akt IV CSK 540/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSA Michał Kłós (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. S.

przeciwko Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w W. Oddziałowi Regionalnemu w G.

o nakazanie złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 marca 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 czerwca 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2006 r. Sąd Okręgowy w G. nakazał pozwanej Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w W. złożenie w terminie 30 dni od uprawomocnienia się orzeczenia oświadczenia woli następującej treści: „Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w W. zobowiązuje się do zawarcia z H. S. umowy o wypłacenie ekwiwalentu

pieniężnego w kwocie 75.696 zł w zamian za rezygnację z kwatery wojskowej, w pozostałej części oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu stosownie do wyniku rozstrzygnięcia. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 28 listopada 1990 r. mąż powódki został zwolniony z zawodowej służby wojskowej i od dnia 1 grudnia 1990 r. otrzymał uprawnienie do wojskowej renty inwalidzkiej. W dniu 27 listopada 1990 r. nabył od Skarbu Państwa stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny. Ostateczną decyzją z dnia 28 sierpnia 1998 r., wydaną na podstawie art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 41, poz. 398 ze zm. - dalej „ustawa z 1995 r.”), dyrektor Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddział Terenowy w G. stwierdził, że mąż powódki zachował prawo do osobnej kwatery stałej na czas nieokreślony. Dnia 8 kwietnia 1999 r. mąż powódki wystąpił do Rejonowego Oddziału Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w G. z wnioskiem o przyznanie ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery. Wniosek ten załatwiony został odmownie.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest uzasadnione. Ustawa z 1995 r. nie zawiera przepisów przechodnich, pozwalających na stosowanie jej do żołnierzy, którzy rozpoczęli i zakończyli stałą służbę wojskową przed datą jej wejścia w życie. Oznacza to, że do sytuacji męża powódki winny znaleźć zastosowanie przepisy ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1992 r. Nr 15, poz. 19 ze zm. - dalej „ustawa z 1976 r.”). Uprawnienie poprzednika prawnego powódki, dochodzone niniejszym pozwem, wyłącza art. 29 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, zgodnie z którym osobnej kwatery stałej nie przydziela się żołnierzowi zawodowemu, jeśli jest on właścicielem lokalu mieszkalnego, stanowiącego odrębną nieruchomość. Mąż powódki tymczasem w dacie zwolnienia go ze służby był właścicielem lokalu mieszkalnego. W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest jednak możliwości zakwestionowania ostatecznej decyzji administracyjnej w przedmiocie stwierdzenia uprawnień do kwatery stałej, nawet jeśli zapadła w warunkach nieważności w świetle art. 156 k.p.a. Sąd związany jest zatem stanowiskiem Wojskowej Agencji Mieszkaniowej co do przysługującego mężowi powódki prawa do osobnej kwatery stałej. Uprawnienie to rodzi także prawo do innych, pochodnych wobec niego świadczeń, w tym prawa do ekwiwalentu w zamian za rezygnację z kwatery.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej. Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne oraz ocenę jurydyczną Sądu pierwszej instancji, odnoszącą

się do braku możliwości zakwestionowania przez sąd cywilny ostatecznej decyzji administracyjnej. Stwarza ona stan prawny, który musi być uwzględniony w postępowaniu cywilnym. W ocenie Sądu Apelacyjnego, powódka ma prawo do ekwiwalentu w takim rozmiarze, jaki przysługiwał jej mężowi. Roszczenie o zawarcie umowy o wypłatę ekwiwalentu ma charakter majątkowy i powódka nabyła je w spadku po mężu (art. 922 § 1 k.c.). Wysokość należnego jej ekwiwalentu powinna być wyliczona według maksymalnej powierzchni mieszkaniowej, przysługującej jej w chwili powstania roszczenia o zawarcie umowy, co odpowiada chwili złożenia wniosku.

Skarga kasacyjna oparta została na pierwszej podstawie wskazanej w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach tej podstawy skarżąca zarzuciła naruszenie art. 23 ust. 1 i 5, art. 24 ust. 1 pkt 2 i art. 47 ust. 1 i 9 ustawy z 1995 r. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2004 r. w zw. z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 1203 - dalej „ustawa z 2004 r.”) oraz art. 922 § 1 k.c. W oparciu o powyższe pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy stwierdzić, że miarodajne dla oceny jurystycznej niniejszego stanu faktycznego są przepisy ustawy z 1995 r. w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia przez męża powódki wniosku o wypłatę ekwiwalentu tj. w brzmieniu pierwotnym, obowiązującym ze zmianami, które nie są w sprawie istotne, do daty nowelizacji, dokonanej ustawą z 2004 r. Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy z 1995 r. w wyżej wskazanym brzmieniu, żołnierz zawodowy zwolniony z czynnej służby wojskowej, pełnionej jako służba stała, zachowuje prawo do kwatery, jeśli nabył uprawnienia do wojskowej renty inwalidzkiej. Stosownie do art. 23 ust. 4 tejże ustawy, zachowanie lub nabycie powyższych uprawnień stwierdza szef wojskowego biura emerytalnego w formie decyzji administracyjnej. Decyzja o jakiej wyżej mowa została wydana przez uprawniony organ w granicach ustawowych kompetencji. Trafnie sąd drugiej instancji wywiódł, że wiąże ona sądy w niniejszej sprawie i poglądu tego skarżąca nie kwestionuje. Jedną z form, w jakich realizuje się prawo do kwatery stałej, jest wypłacenie ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery. Stosownie do art. 47 ust. 1 ustawy z 1995 r. we wskazanym wyżej brzmieniu, ekwiwalent pieniężny wypłaca się na podstawie umowy zawartej pomiędzy uprawnionym a dyrektorem

oddziału rejonowego Agencji. Nie naruszył zatem Sąd Apelacyjny wskazanych wyżej przepisów ustawy z 1995 r. Bez znaczenia pozostaje, podnoszona w skardze kasacyjnej, praktyka władz wojskowych w tym względzie.

Wypada natomiast zgodzić się z argumentacją kwestionującą rozmiar uprawnień przysługujących powódce. Uszła bowiem uwagi Sądu Apelacyjnego treść art. 19 ust. 3 ustawy z 2004 r. Przepis ten stanowi, że w sprawach wypłaty ekwiwalentu za rezygnację z kwatery dyrektor oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej rozpatrując wnioski osoby uprawnionej o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery, złożony do dnia 30 czerwca 2004 r., a niezakończony zawarciem umowy, stosuje przepisy ustawy obowiązujące do dnia 30 czerwca 2004 r., uwzględniając uprawnienia do powierzchni użytkowej podstawowej przysługujące wnioskodawcy w dniu wypłaty ekwiwalentu. Przepis powyższy znajduje w sprawie zastosowanie, albowiem po złożeniu stosownego wniosku, w toku postępowania sądowego mąż powódki zmarł i ekwiwalent nie został wypłacony. Przepis ten, zawierający normę przejściową, ogranicza uprawnienia następcy prawnego żołnierza, nakazując określenie ich rozmiaru według daty ustalania wysokości ekwiwalentu, nie zaś złożenia wniosku. Racją powyższego unormowania jest dostosowanie wielkości przyznanych środków do zmienionej sytuacji osób uprawnionych przy założeniu, że okres dzielący złożenie wniosku i przyznanie ekwiwalentu może być długi. W dacie ustalenia wysokości ekwiwalentu natomiast maksymalna powierzchnia mieszkaniowa, obliczona stosownie do liczby osób uprawnionych, winna uwzględniać fakt, że osobą tą jest wyłącznie powódka. Prawo w takim rozmiarze, jakie przysługiwało w dacie złożenia wniosku, nie weszło w skład spadku po mężu powódki. Dodać należy, że art. 19 ustawy z 2004 r. nie był przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego w przywołanym przez Sąd Apelacyjny wyroku z dnia 8 marca 2005 r., IV CK 477/04, (niepubl.), ze względu na to, że stan prawny, stanowiący przedmiot rozważań Sądów w tej sprawie, nie uwzględniał powyższej nowelizacji.

Z omówionych względów należało uznać zarzut naruszenia art. 19 ustawy z 2004 r. oraz art. 922 § 1 k.c. za uzasadniony.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w sentencji (art. 398¹⁵ k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.